

Riksdagspartierna om veteraner

Lars Sjölin i Fredsbaskrarna Skaraborg tog kontakt med SVFs kansli då han ville ställa frågor till riksdagspartierna om veteranpolitik. Tillsammans med förbundets generalsekreterare Anders Ramnerup arbetade de fram tre frågor som skickades till respektive parti enligt nedan.

Så här ser frågor och text ut:

Vi på Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna vill gärna att ert parti svarar på några frågor gällande veteranpolitik. Därav får ni frågorna via e-post till er expedition. Sedan kommer ni att bli uppsökta under Almedalsveckan för att prata om dessa för oss viktiga frågor.

- 1.** Hur är veteranpolitik kopplat till försvarspolitik och hur ska det bli en kontinuitet i veteranpolitiken i framtiden?
- 2.** Vad står partiet för i veteranpolitiken, till exempel Veterancenter, omhändertagande, erkännande och anhöriga?
- 3.** Är det rimligt att enbart Försvarsmakten ska ha en Veteranlag? Borde inte civila som åker ut ha samma lagskydd, till exempel Polisen, Folke Bernadotteakademin och Kriminalvården? Hur står partiet i den frågan?

Lars Sjölin var på plats under Almedalsveckan och skriver så här:

Almedalsveckan var intressant, särskilt då jag fick träffa och intervjuva riksdagspartiernas ministrar, försvarspolitiska företrädare med flera, kopplat till de frågor de fick sig tillsända i juni månad.

En sammanfattning av det underlag som skickats till mig samt den information jag fick vid de möten i Visby, ger en ganska gemensam samsyn kopplat till de frågor som Anders gav mig.

Efter telefonsamtal med Anders blev vi överens om att vår enkät i år bör följas upp nästa år, för att då se hur partierna ser på samma frågor, eftersom regeringskonstellationen då kan ha förändrats efter höstens val.

Med förhoppning om en stimulerande läsning under flitens lampor i bifogade filer, samt en fortsatt rogivande sommar.

Lars Sjölin

Och så här blev svaren:

Miljöpartiets svar:

1. Det finns en bred uppslutning bakom veteranerna och veteranpolitiken i riksdagen. Den lagstiftning som infördes 2009 har ett brett stöd och säkerställer en kontinuitet i veteranpolitiken. Självlärt finns fortsatt utrymme för utveckling och även detta ska ske i brett samförstånd.

2. Försvarsmakten har sedan 1 juli 2017 inrättat ett Veterancentrum som har till uppgift bland annat att hålla samman Försvarsmaktens veteranarbete. Inrättandet av ett Veterancentrum har stärkt veteranarbetet på ett bra sätt. Regeringens beslut i maj 2017 att inrätta veterandagen den 29 maj som en allmän flaggdag innebär på ett tydligt sätt att staten visar en erkänsla för veteranernas insats. Även de anhöriga spelar en viktig roll, inte minst för att stödja veteranerna såväl inför som under och efter genomförd insats. Deras organisationer spelar en viktig roll och ska självklart få stöd från staten på olika sätt.

3. Vi är självklart redo att utveckla veteranpolitiken på det sätt som uppfattas som bäst av veteranerna och annan personal som åter utomlands i olika typer av insatser. Om det skulle uppstå en tydlig önskan från de civila myndigheter och organisationer som skickar personal utomlands att inkludera dem i veteranbegreppet, är vi självklart öppna för det.

Liberalernas svar: Tack för din enkät till Liberalerna. Här kommer våra svar.

Talesperson är Allan Widman, ordförande i försvarsutskottet.

1. Veteranpolitiken är en integrerad och omistlig del av den samlade svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Omsorgen om våra veteransoldater och deras anhöriga bidrar till rekrytering och förankring av det militära försvaret hos det svenska folket. Den 29 maj är ett veritabelt skyltfönster för Försvarsmakten och andra myndigheter med uppgifter inom totalförsvaret. För att hålla veteranpolitiken uppdaterad krävs ett fortsatt engagemang i internationella insatser och ett synliggörande av veteransoldaterna och deras anhöriga.

2. Liberalerna har varit en av initiativtagarna till veteranpolitiken. Partiet arbetar aktivt för ett veterancentrum och står bakom de tillkännagivanden som gjorts mot regeringen när det gäller medaljer för utomordentliga internationella insatser, civila veteraner och andra förslag från den senaste veteranutredningen.

3. Partiet arbetar aktivt för att bredda veteranpolitiken. Insatser av civila myndigheter utomlands som ifråga om risker och slitage kan jämföras med militära internationella insatser ska omfattas av samma rätt till hjälp och stöd. Förslag på sådan lagstiftning finns framtagna och kan utan dröjsmål göras till proposition av regeringen. Vid ett regeringsskifte i höst finns det inom Alliansen stöd för ett direkt genomförande på denna punkt.

Här kommer Moderaternas svar:

1. Veteranpolitiken ska vara en integrerad del av försvarspolitik. Vi ser den som en naturlig del av försvarets personalvårdande arbete. Det handlar om att försvaret och ytterst staten måste ta ansvar för dem som har gjort internationell insats för fred och säkerhet och även ge dem det erkännande de förtjänar.

Under alliansregeringen så togs de första stegen mot en sammanhållen veteranpolitik genom att veteranutredningen tillsattes och att flera åtgärder för att stärka stödet till veteranerna genomfördes. Det gäller till exempel ett utökat uppföljningsansvar för Försvarsmakten, veteransamordnare på förbanden och ett större erkännande för dem som gjort insats genom att veterandagen fick statsceremoniell status.

Nu måste vi gå vidare och utveckla veteranpolitiken ytterligare. Det handlar om att bland annat om bättre myndighetssamarbete för att stödja veteranerna, att utveckla det existerande veterancentrat och att ge Försvarsmakten ett mer aktivt uppföljningsansvar.

2. Moderaterna och Alliansen har varit pådrivande när det gäller att få ett svenskt veterancenter på plats. Vi vill dock se ett veterancenter med en högre ambition än det som nu är på plats. Ett intressant exempel att hämta inspiration från är det norska centrat veterancentrumet Bæreia som är inrymt i ett eget hus och erbjuder en bred palett av tjänster och aktiviteter för såväl veteraner som anhöriga. Det är även viktigt att ta tillvara på de frivilliga veteranorganisationernas engagemang och stöd till våra veteraner och deras anhöriga.

En annan viktig sak som kan utvecklas är att höja det civila meritvärdet av att ha gjort internationell insats. I Danmark så finns ju organisationen Interforce som syftar till att

stärka bryggan mellan försvaret och de offentliga och privata sektorerna. En viktig uppgift för Interforce är att medvetandegöra det övriga samhället om den kompetens som utlandsveteranerna besitter.

3. Absolut, det är fullt rimligt att de civila deltagarna i internationella insatser har samma skydd och får samma erkännande som de militära veteranerna. Detta förslag lyfts ju också i veteranutredningen. Dessa personer utsätter sig ofta för samma risker som de militära och bör därför ha samma lagskydd. Vi har ju även drivit linjen att veterancentrat ska vara till för både militära och civila veteraner.

Socialdemokraterna svarar:

1. Personalen är Försvarsmaktens viktigaste resurs. Våra veteraner, kvinnor och män som osjälviskt offrat så mycket för att hjälpa människor de aldrig tidigare mött och för att bidra till fred och frihet i världen är värda vår största respekt. Veteranfrågorna är viktiga för socialdemokratin och för oss är det en självklarhet att dessa frågor är en integrerad del av försvarspolitikerna. Försvars- och säkerhetspolitiken måste präglas av långsiktighet och kontinuitet, veteranpolitikerna inkluderar självklart i detta. Vi kan konstatera att detta område inte alltid fått den uppmärksamhet som den förtjänar men de åtgärder som regeringen vidtagit de senaste åren är positiva steg i rätt riktning.

Den 24 maj 2017 beslutade regeringen att göra Veterandagen till allmän flaggdag från och med den 29 maj 2018. Beslutet fattades i samarbete med oppositionen vilket vi socialdemokrater uppskattar. Veteranpolitiken bör präglas av samarbete och samsyn. På årets Veterandag vajade därför den svenska flaggan över hela vårt land för att hedra våra veteraner och det var verkligen på tiden. Att ta ett tydligt ansvar för våra veteraner är en fråga om moral och är också viktigt för försvarets folkliga förankring och stärker rekryteringskraften till Försvarsmakten.

På regeringens initiativ inrättades Försvarsmaktens Veterancentrum den 1 juli 2017 i Stockholm. Veterancentrum stöder bland annat myndigheten med framtagning, implementering, uppföljning samt utveckling av myndighetens veteranstrategi. Utgångspunkter för verksamheten är de uppgifter som angavs i 2016 års regleringsbrev till Försvarsmakten.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har under den senaste mandatperioden vänt åratal av nedskärningar av försvaret till stora satsningar och en rad åtgärder för att stärka totalförsvaret. I detta arbete ser vi också att veteranpolitiken har förbättrats. Vi tänker fortsätta att målmedvetet arbeta för en än robustare veteranpolitik för att ge

våra veteraner och deras anhöriga det stöd och den omtanke som de förtjänar och har rätt till. Det är i det målmedvetna, kontinuerliga arbetet som vi bygger ett starkare försvar, en bättre personalpolitik och ett robustare stöd för våra veteraner och deras anhöriga.

2. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har inrättat ett Veterancenter på högkvarteret. Detta är en viktig markering, vi anser att stödet för våra veteraner och deras anhöriga måste utvecklas. Cirka 100 000 svenskar har hittills tjänstgjort i utlandsstyrkan. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att vårt land och våra invånare ska känna djup tacksamhet inför våra veteraner men också för alla de som gör tjänstgöringen möjlig. Alla nära och kära som får dra tunga lass i vardagen samtidigt som oro och saknad ska hanteras. Alla barn som saknar sina föräldrar och inte i vardagen kan få det stöd som de behöver. Som inte kan krama mamma eller pappa godnatt på kvällen. Alla familjemedlemmar gör en stor insats för Sverige, för freden och demokratin. Dessa uppoffringar måste ges större uppmärksamhet och omsorgen om de anhöriga måste förbättras. Sverige har under de senaste åren förstärkt stödet för veteraner och fördjupat samarbetet med veteranförbund och anhörigorganisationer.

För oss socialdemokrater är det en självklarhet att detta är ett arbete som måste fortsätta och utvecklas. Det är när vi tar hand om och visar omsorg om varandra som vi blir ett starkare samhälle.

3. Den som utför uppdrag för Sverige och svenska intressen ska självklart ha ett starkt lagskydd, oavsett om de representerar Försvarsmakten, polisen eller annan myndighet. Exakt hur detta lagskydd bör utformas är föremål för diskussion och det tycker vi är bra. Personer som arbetar på uppdrag av nationen ska självklart känna att de har statens förtroende och skydd i den omfattning det är möjligt. Det ska aldrig råda någon tvekan om att Sverige stöttar dessa personer. Det är i omsorgen om varandra som vi blir starkare som nation.

Svar från Sverigedemokraterna:

1. Det är självklart viktigt att vi tar väl hand om de veteraner som har tagit stora risker för att i uniform arbeta för Sveriges intressen på olika håll i världen. Det är naturligtvis också en viktig del av försvarspolitikerna i stort, inte enbart på grund av att det faktiskt är en moraliskt viktig fråga utan också för att den som överväger att ta steget att exempelvis resa iväg på en mission ska känna sig säker på att man blir omhändertagen när man återvänder. Det bästa sättet att få till en kontinuitet är sannolikt att utveckla politiken i samverkan med SVF och andra veteranorganisationer.

2. Ett utdrag ur vårt försvarspolitiska program:

Veteransoldatpolitiken ska ge stort stöd till dem som verkat i internationell tjänst. Stödet ska omfatta de anhöriga. Medaljer och utmärkelser ska symbolisera olika beundransvärda och viktiga bedrifter samt de stora offer som gjorts för världsfreden och för undvikandet av mänskliga katastrofer. Den sista söndagen i maj ska vara minnesdag för svenska veteraner; att välja en helgdag gör det lättare för veteraner och deras anhöriga att delta.

Ett veterancenter bör inrättas där ansvariga för veteranfrågor i försvarsmakten tjänstgör. Där skall finnas utbildad personal som kan hjälpa veteraner med administrativa frågor och kontakt med olika myndigheter, till exempel vid ersättning efter skada eller sjukdom i tjänsten. Där bör även finnas sjukvårdspersonal som kan ge stöd och en första bedömning av veteraner som är i behov av någon typ av vård - fysisk som psykisk - efter hemkomst, för att därefter remittera veteraner rätt.

Försvarsmakten ska ansvara för kontakt och remittering till psykologer/läkare samt även upprätta kontakter med eventuella arbetsgivare och ansvara för dialog med arbetsgivaren om soldaten medger detta, Försvarsmakten skall även arrangera återträffar med vissa valbara aktiviteter osv. Det bör även inrättas någon form av allmän positiv särbehandling i någon form för veteraner, till exempel viss skattebefrielse eller avgiftsfria kommunala resor. Även en tilläggspension bör inrättas i form av en veteranpension ämnad svenska medborgare som gjort utlandstjänst.

3. Det finns absolut ett värde i att sådan veteranverksamhet också anordnas och vi ser positivt på att Polisen och andra myndigheter anordnar sådana program. Inom ramen för försvarets verksamhet har vi dock valt att avgränsa oss till försvarsmaktspersonal. Det hindrar står inte i motsättning till att den typen av veteraner och deras familjer också ska ha stöd när de kommer hem.

Tack för era frågor till Kristdemokraterna. Här kommer våra svar:

1. De som arbetar i fredsbevarande insatser utomlands befinner sig också i de allra farligaste områdena.

De måste känna att de har samhällets stöd både när de befinner sig där liksom när de kommer tillbaka hem. Att vara utlandsposterad för Försvarsmakten innebär ett stort risktagande. Det kan, beroende på vad man utsätts för under sin tjänstgöring, leda till

t.ex. posttraumatiskt stressymptom och andra psykologiska svårigheter. För att dessa individer ska känna att de har samhällets stöd när de kommer hem igen är en aktiv veteranpolitik nödvändig.

Kristdemokraterna har under lång tid arbetat för en mer aktiv veteranpolitik. Redan 2013 föreslog vi ett inrättande av ett veterancentrum. I och med det nyinrättade veterancentrat tror vi också att en kontinuitet kommer att uppnås och att veteraner och deras anhöriga kommer uppleva att de får mer aktiv hjälp efter avslutad tjänstgöring.

2. Kristdemokraterna har under lång tid velat se ett veterancentrum på plats. Detta har nu blivit regeringens politik och ett veterancentrum har öppnats. Vi föreslog att det skulle inrättas med uppgiften att stödja veteranerna, och deras anhöriga, som drabbats av olika problem kopplade till tjänstgöring utomlands. Vi vill också att veterancentrum bedriver forskning kring svårigheter som utlandsveteraner ofta drabbas av vid hemkomst från tjänstgöring i krig och krisdrabbade områden. Ytterligare en uppgift är att hjälpa försvarsmaktsanställda att efter avslutad tjänstgöring påbörja en civil karriär.

3. I grund och botten är det viktigt att de som tjänstgjort utomlands i landets tjänst ska få en god och välorganiserad hjälp efter avslutad insats om det behövs. Försvarsmakten är den myndighet som har lejonparten av de internationella insatserna och är också ofta den aktör som t.ex. Polisen ansluter till när deras kompetens behövs. För Kristdemokraterna är Veterancentrum en bra början på att ta hand om de som tjänstgjort utomlands. Men vi är inte främmande för att framgent utöka Veterancentrums uppdrag att även inkludera andra myndigheters personal.

Centerpartiet

1. Sverige ska ha en sammanhållen och kontinuerlig veteranpolitik oavsett om vi främst lägger fokus på det nationella försvaret eller internationella insatser. Idag är veteranpolitiken nära förknippad med att genomföra internationella insatser. Men nu när vi försvarsplanerar för det territoriella försvaret igen så bör vi ha en beredskap för att veteranbegreppet också kan behöva vidgas och omfatta fler. Att vi försvarsplanerar igen får inte heller innebära att vi vänder oss helt inåt. Sverige kommer behöva bidra till fred och säkerhet internationellt även i framtiden. Genom att se helheten kan kontinuitet skapas i veteranpolitiken.

2. Från Centerpartiet vill vi fortsätta utveckla Sveriges veteranpolitik. Vi anser inte att regeringen gjort tillräckligt för att utveckla den sammanhållna veteranpolitik som Alliansen påbörjade. Vi anser att mer behöver göras för att militära och civila veteraner

och dess anhöriga ska få ett stöd som står i proportion till de risker och påfrestningar som de utsätts för.

Vi vill därför att ett veterancenter i ordets rätta bemärkelse skapas. Det ska vara ett samlat veterancenter som har i uppdrag att arbeta med militära och civila veteraner som bidragit till fred och säkerhet i krig eller katastrofområden.

Veterancentret behöver få de resurser och den uppmärksamhet som krävs för att kunna erbjuda våra veteraner ett värdigt stöd på riktigt. Dels behöver vi lyfta de anhörigas roll och erbjuda även dem ett utökat stöd. Det är viktigt både för att uppmärksamma den tuffa period de får genomgå när deras närstående är utsänd på vad som kan vara ett livsfarligt uppdrag, men också för att det är en trygghet för våra veteraner att veta att deras nära och kära kan få stöd.

Veterancentret ska vara ett samordnings- och kunskapsnav som utsända och deras anhöriga kan vända sig till innan, under och efter en insats. Det är viktigt att det finns ett ordentligt omhändertagande under och efter en mission. Veterancentret ska vid behov därför också erbjuda psykologstöd och möjlighet till rekreation och återhämtning för de veteraner och anhöriga som behöver. Goda erfarenheter kan hämtas från det stöd som ges till försvarets veteraner i Norge, där ett likande center byggts upp med goda resultat.

3. Stödet som Sverige ger till de som varit i väg på internationella freds- och säkerhetsuppdrag i Sveriges namn måste vara värdigt insatsen. Civil och militär personal som tagit ett ansvar för det bör omfattas av samma lagskydd och regler, ha tillgång till stöd osv. efter behov. Arbetsgivaransvaret i förhållande till den anställde bör vara densamma oavsett myndighet som personen åker för.

Här kommer svar på er enkät om veteranpolitik från Vänsterpartiet:

1. Att svenska soldater får den hjälp och det stöd de behöver även efter avslutat utlandsuppdrag är en förutsättning för att människor ska välja en karriär inom Försvarmakten. Det hänger därmed tätt samman med andra frågor som rör arbetsvillkor och personalförsörjning. Vi vill se en folkligt förankrad försvarsmakt där frågor som t.ex. rör personalförsörjningen blir en angelägenhet för fler än idag. Ett veterancenter som samlar olika typer av kompetens kan förhoppningsvis både bidra till en ökad kontinuitet och kunskapsbyggande, även politiskt.

2. Vänsterpartiet har tagit ställning för ett nationellt veterancenter. Återvändande soldater ska få ett fullgott omhändertagande som både inkluderar sjukvård och psykologiskt stöd när det behövs. Det inkluderar även civila befattningar inom

Försvarsmakten. Det är också viktigt att anhöriga får det stöd som de behöver, både innan, under och efter pågående uppdrag.

3. Det är rimligt att alla som åker ut och representerar Sverige och svenska organisationer på myndighetsuppdrag omfattas av någon typ av skydd, men på vilket sätt ett sådant kan utformas har vi ännu inte tagit ställning till.